SPECIMEN
INEDITAE VERSIONIS ARABICO-SAMARITANAE PENTATEUCHI
E CODICE MANUSCRIPTO
BIBLIOTHECAE BARBERINAE

EDIDIT

ET ANIMADVERSIONES ADIECIT
ANDREAS CHRISTIANUS HWIID
HAUNIENSIS.

ROMAE MDCCLXXX.

PRAESIDUM FACULTATE.

OVENO . HÖEG . GVLDBERGIO

AVG. DANIAE . REGIS . AB . INTIMIS . SECRETIS

VIRO

MVLTIPLICI . ERVDITIONE

EGREGIIS . ANIMI . VIRTVTIBVS

ET

IMMORTALIBVS . IN . PATRIAM . MERITIS

CLARISSIMO ;

LITTERATORVM . DELICIIS

ET . PRAESIDIO

MAECENATI . SVO . OPTIMO

HOC . SPECIMEN . SACRVM . ESSE . VVLT . AVCTOR

LECTORI ERUDITO

ANDREAS CHRISTIANUS HWIID

S. D.

INTER illa magni pretii manuscripta inedita, quae ubique in Bibliothecis sepulta iacent oblivione, magno litterarum damno, & eruditionis, non ultimum locum mereri nobis videtur Codex vetustissimus ms. Samaritanus, pretiosius cimelium quam quod aliud Bibliothecae Barberinae. Continet hic Codex Pentateuchum Samaritanum τρίταπλον, per tres columnas dispositum, quarum dextera exhibet textum Hebraeo-Samaritanum, media versionem Arabicam, & sinistra Samaritanam versionem; omnes cum characteribus Samaritanis Exaratus est in praegrandi membrana, formae, ut dicunt, quadratae, & mutilus valde est; nam praeter multa alia capita, quae adiecit ma-

nus recentior foliis circa septuaginta sparsim Codici insertis, deficiunt integra XXXIV. priora capita Geneseos (*a*). Sed & hunc defectum reparare frustra conatus est recentior, qui, litteris Syriacis pessime exaratis, illa capita principio Cod. addidit, nescio ex quo ms.; nolui enim in hoc investigando absumere tempus.

Emptus fuit Damasci pro Nicolao Fabritio Peirescio ann. Chr. 1631. (*b*) & testamento legatus Francisco Cardinali Barberino ab ipso Peirescio, ut Gassendus testatur in eius vita; & sequens inscriptio, aureis litteris exarata in altera parte Codicis operculi: *Eminentissimo, ac Reverendissimo S. R. E.*

(*a*) Initium Codicis nostri fit cum ࠁࠄࠌࠅࠋ . ࠋࠍࠅ Genes. cap. 34. v. 22.

(*b*) Vid. Morin. Rit. Eccles. Oriental. pag. 187. 261. & eiusd. exercit. in utr. Pentat. Samar. exercit. 1. cap. 1. n. 6.

R E. Cardinali, & Vice-Cancellario Francisco Barberino Sanctissimi Domini nostri Urbani VIII. Nepoti, & in Ducatu Urbinate Legato a latere Nicolaus Claudius Fabricius de Peiresc, Baro Riantis, Abbas Aquistriae, & regius Aqui-Sextiensis Senator, in animi sui obsequentissimi memoriam Pentateuchum Samaritanum τρίπαπλον ex testamento legavit. Infra haec leguntur: *Palamedes Fabricius de Valaves, Fratris* B. D. S. M. *haeres obtulit* L. L. M. (*a*)

Miramur admodum doctos homines apud Gallos, qui Catalogum (*b*) elaborarunt Bibliothecae Regiae, inter alia eiusdem Biblioth. mss. Samaritana & hunc Pentateuchum tritaplon

 Pei-

(*a*) Pars altera operculi insignia gentilitia habet Cardinalis Fr. Barberini, & Peirescii.

(*b*) Catalogue des mss. de la Biblioth. du Roi de France Tom. I. p. 40.

Peirescii retulisse. Monuit iam hoc doctiss. Iac. Ionas Biornstahl [nuperrime in itineribus maiori litterarum orientalium damno quam suo extinctus] in litteris, quas dedit ad cel. Gabrielem Fabricy (*a*): „ C'est une gran-
„ de méprise, [ita queritur] & plût
„ a Dieu que pour le bien des lettres,
„ & de la Bibliographie, il n'y en
„ eût point d'autres! C'est, dis-je,
„ une faute dans le Catalogue des
„ mss. de la Bibliothéque du Roi de
„ France, que d'y avancer que la
„ même Bibliothéque possede en
„ trois langues le ms. Samaritain de
„ Peiresc. Il est constant, que par-
„ mi tous les mss. Samaritains que ce
„ sçavant homme a possedés, il n'a
„ jamais eu qu'un seul Pentateuque
„ de cette espéce, comme M. de Pei-
resc

(*a*) Ad calcem oper. des Titres primitifs de la revelation &c. Tom. I. insertae sunt hae litterae a pag 374. ad 385.

„ resc le dit lui-même dans sa lettre au Pere Morin [Antiquit. Ecclesf. Oriental. pag. 182. 183 186. conf. pag. 258] A l'endroit cité du même Catalogue, il est encore dit que le soi-disant ms. triglotton de Peiresc est mutilé au commencement, & qu'il y manque les premiers XXIV. Chapitre de la Génese: l'on devoit dire les XXXIV. qui effectivement n'y sont point. J'ai bien vû les mss. Samaritains qu'on a dans cette vaste & immense Bibliotheque du Roi; mais je ne puit me rappeller s'il y en a quelqu'un en trois langues; je doute même fort, qu'il s'en trouve en Europe un pareil ou nôtre. Le P. Morin parle uniquement de celui-ci que de Peiresc lui avoit prété. Voyez sa lettre [Antiq. Ecclesf. Orient. p. 198] & ce qu'il dit dans la préface à la Polyglotte de Paris, où il donne une notice de quatre mss. Samari-

„ tains

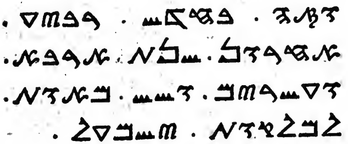
„ tains dont il s'etoit servi, entre les-
„ quels il n'y en avoit qu'un en trois
„ langues [Confer. Morini Exer. 1. in
„ Pentat Samar. p. 10.] La faute que
„ je viens de relever, est fort pardo-
„ nable à Jean Christ. Wolfius [Bi-
„ blioth. Hebr Hamburg. 1721. p. 2.
„ pag 472.]: Ce sçavant étoit à Ham-
„ bourg & non pas a Paris, n'ayant
„ point d'ailleurs le ms devant ses
„ yeux; mais l'on ne peut pas en
„ dire le même du P. de Long [Bi-
„ blioth. sacr. tom. 1. p. 85. seq]; & c'
„ est peut-être de lui qu'est venue
„ toute cetté inadvertance. Cepen-
„ dant il ne falloit que sçavoir lire,
„ quand on tenoit le ms. entre ses
„ mains, & ne pas copier les fautes
„ des autres. Quelle foi peut-on dé-
„ sormais ajoûter a l'histoire litterai-
„ re, lorsqu'une simple liste de livres,
„ faite sur le lieu, est si fautive. Enfin
„ c'est à Rome, & non à Paris „ [Haec
notitia non inutilis est eruditis, qui
ad

ad loca dubia interrogare solent mss.]
„ que l'on doit chercher ce fameux
„ ms. „

His addere possumus epistolam, quam de hoc Pentateucho scripsit Baro de Riantis filius fratris Peirescii, quamque in ipso nostro Codice ms. invenimus: *Riceverete con questa un estratto del testamento della b. m. di Monsieur Peiresc mio zio, nel quale vedrete, che il legato fatto all'Eminentissimo Sig. Cardinale Barberino è del Pentateuco Samaritano, di cui Monsieur de Valaves diede avviso a S. E. da Parigi, ed anche da qui nel suo ritorno*. Datae sunt hae litterae Aquis Sextiis [*Aix*] d. 2 febr. 1638., nescio vero ad quem sunt scriptae.

Aetatem Codicis nostri notatam invenies, L. E., tribus in locis; ad calcem nempe libri Levit. Numer. & Deuteronomii, cum aliqua tamen differentia in hoc ultimo loco, quam ortam putamus ex eo, quod recentiori manu de-

descriptus videtur liber Deuteronomii. Quae ad calcem libri Levit., & Numer. leguntur, huiusmodi sunt:

Et hoc [*scriptum est*] *in mense Rabia secundo* [*Aprili*] *ann.* 624. *Regni Ismaelis*, h. e. ann. Christi 1243. (*a*) In

(*a*) Non semper eam habere mss. aetatem, quam ea, quae ad calcem plerumque adiecta sunt, praeseferunt, observat docte admodum cel. Eques I. D. Michaelis in Introduct. in sacros Novi Foeder. Libros edit 3. Tom. I. p. 333. Goetting. 1777. Recentiores nempe amanuenses e vetustiori Codice ms., quem ante oculos habuere, descripserunt saepe annum & cetera, quae erant ad calcem, idque ex industria

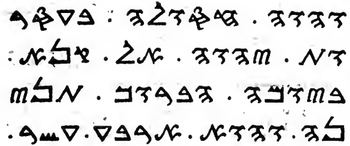
In fine vero libri Deuteron. sequens epigraphe invenitur :

ܐܬܐܬ

ſtria, ut integrius referrent editionem, quam deſcripſerant. Sic ad calcem Codicis ms. Chaldaici Bibliothecae Barberinae (qui continet Librum Evangeliorum, quae toto anno leguntur) haec habentur:

ܫܠܡ ܘܐܫܬܠܡ ܒܥܘܕܪܢܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ
ܟܬܒܐ ܕܦܘܪܫ ܦܬܓܡܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܟܠܗ ܫܢܬܐ
ܐܬܟܬܒ ܡܛܐ ܒܐܬܪ ܣܘܠܩܗ ܕܡܪܢ ܠܫܡܝܐ ܒܒܝܬ
ܢܗܪܝܢ ܒܐܘܚܕܢܗ ܕܒܒܠ ܡܕܝܢܬܐ ܒܐܝܕ ܚܛܝܐ
ܡܣܟܢܐ ܦܛܪܘܣ ܒܝܪܚ ܐܕܪ ܒܟܐ ܒܫܢܬ ܫ ܘܠܐܠܗܐ
ܫܘܒܚܐ ܠܥܠܡ ܀

Perfectus, & abſolutus eſt auxilio D. N. Ieſu Chriſti liber Evangeliorum, quae toto anno leguntur, in Meſopotamia, in ditione civitatis Babel per manus humilis Petri an. 300. poſt Aſcenſionem Domini noſtri ad Caelum, die 21. Martii. Laus Deo in aeternum. Et tamen pag. 142. col. 1. lin. 5. reperiuntur lectiones Paſchatis, & Paſſionis collectae ex quatuor Evangeliſtis iuxta emendatio-

tionem Thomae Heracleensis Episcopi Germanitiae, quem post annum sexcentesimum (vid. I. S. Asseman. Biblioth. Oriental. Tom. 2. pag. 90. 95.) vixisse novimus. Si vera esset haec epigraphe, aetate antecederet hic Codex omnes omnino Codices manuscriptos, Dioscoridem Vindobonensem, Virgilium Mediceum, & Vaticanum, Codic. Vatican. Alexandr. & Cantabrig. V. & N. Testam., tum & fragmentum Borgianum Coptico-Graecum Evangel. Iohannis &c. (illud nempe quod possidet nunc cel. Praesul Stephanus Borgia Sacr. Congregat. de Propag. Fide a Secretis, qui illud paucos ante menses ex Aegypto accepit); quorum singuli, si excipias Herculanensia volumina Graeca, ex doctorum consensu vetustissimi habiti sunt omnium manuscriptorum.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Finitus est [*hic Codex*] *auxilio Dei aemulatoris die lunae d.* 14. *mensis Giamadi* 2. [*Iunii*] *qui respondet* (*a*) *d.* 24. *mens. Tamus ann.* 799. h. e. Christ. 1396. Difficultatem conciliandi haec cum illis, quae leguntur ad calcem libri Num. & Levit expediendam relinquimus doctioribus; nisi nobiscum credere velint librum Pentateuchi exaratum esse tempore remotio-

(*a*) Incipit enim aera vulgaris Mahumedanorum (الهجرة) secundum plerosque ann. period. Iul. 5335., Christi 622. Vid Ed. Pocock Specim. Histor. Arabic. pag. 174.

tiori (*a*). Hoc ſaltem monere voluimus, vocem ࠂࠌࠃࠉ [menſis Giamadi] ſcriptam eſſe a manu recentiori ſupra aliam penitus eraſam.

Verſio Arabica, quae columnam mediam occupat in noſtro Codice, & ſcripta eſt litteris Samaritanis, penitus fere hucuſque ignota fuit eruditis; numquam enim neque integra, neque pars eius ex hoc manuſcripto prodiit in lucem. Fluxit haec verſio e textu Hebraeo-Samaritano, quem litteraliter reddidit eius auctor, mirumque in modum intellexiſſe videtur. Diſcrepat hinc multum a verſione Arabica R. Saadiae Gaon perfecta circa ann. Chr. 900. in uſum Iudaeorum, qui tunc temporis ſub Sarace-

(*a*) Id quoque ſuſpicatur ampliſſimum litterarum decus cel. Auguſtinus Antonius Georgius (Eremitarum Auguſtinenſium Procurator Generalis) cui cum hanc propo-

racenis degebant (*a*), hunc nempe paraphraſten potius agere quam interpretem aſſeruere quamplures, &

b ipſe-

---

poſuiſſemus difficultatem, nobis haec reſcripſit: *In hac ſupputandi ratione littera prima ponitur monadica, & ſolitaria, deinde compoſita ex denaria, & monadica, tertio ex centenaria, & monadica, quarto, & poſtremo ex centenaria ſimplici. Varia enim eſt praeſertim in Arabum mſs. numerandi licentia, ut nemini mirum videri debeat, ſi haec noſtra annorum ſupputatio a vulgari & uſitata recedat.*

His adde, quod ſcriba Samaritanus ita numerales Arabum litteras in eas, quae gentis ſuae propriae ſunt, fortaſſe converterit, ut ſimul domeſticum, ac vernaculum morem in hac epocha deſcribenda retinere ſtuduerit. Nam ࠒ 100. *poſt maiorem numerum ultimo loco Samaritani collocant in* ࠒࠕ 500. ࠒࠕࠕ 900. *ſic in* ࠓࠕ 600. & ࠔࠕ 700.

ipsemet sum expertus (*a*). Utrum vero antiquius decernere nequeo, nolo enim confidenter nimis cum lectoribus agere, ut solent illi, qui in rebus quammaxime dubiis iudicis personam sustinere audent, quamvis artis criticae non magnopere peritos se prodant. Ut ipsi iudicare quodammodo valeant eruditi de huius versionis indole, descripsimus partem eius integram, quam tibi, Lector Erudite, hic oculis subiicimus. Cum nemo ante nos hoc fecerit, id gratum fore iis speramus, qui operam dant criticae sacrae, linguisque Orientalibus, de cuius studii utilitate, quantum nempe illud conferat ad certiorem, solidiorem, & profundiorem verbi Divini

(*a*) Rarus admodum est hic liber; idcirco hic titulum eius adiicere nobis visum est, quem descripsimus in Bibliothec. Caesarea Vindobonensi, ubi servatur, emptus

ni interpretationem, religionisque ab ignorantia vindicationem, quoniam multi dixerunt eruditi, praetereundum putamus; eo magis, ne per insolentiam quis existimet nosmet studium nostrum laudando extollere voluisse. Cel. Edm. Castellus paucas tantum exhibuit huius versionis variantes lectiones, non autem ex nostro Codice, sed ex ms. Usserii,

 qui

---

13. nummis aureis; atque ita se habet: Pentateuchus Hebraicus cum Chaldaica versione Onkelos a latere sinistro, Arabica versio Saadiae Gaon litteris Hebraicis supra marginem textus, Persica versio Iacobi Tavvas a latere dextro, & Commentar. R. Salomon. infra margin. Constantinop. ann. a mund. cond iuxta epocham Hebraeor. 5306., h. e. ann. Christi 1546. Fol.min. De hac versione Pentateuchi plura apud cel. Pocock. in Praefat. variis eius lection. praef. Tom 6. Polyglott. Angl. Conf. eiusd. specim. histor. Arab. p. 365.

qui Angliae est in Biblioth. Bodleiana (*a*); quique nostro aetate valde recentior est, utpote scriptus (*b*) circa annum Chr. 1524. Codex vero Peirescii an. Chr. 1243. [si fides habenda est iis, quae ad calcem libri Numer. & Levit. leguntur] exaratus est.

Selegimus Caput Geneseos XLIX., quod ob maiorem, qua laborat, difficultatem aptius, quam quod aliud, nobis visum est ad usum criticum, & ob id gratius philologo. Sistimus hoc Caput, ut illud invenimus in nostro Codice ms. absque omni mutatione, secuti nempe admodum religiose praeceptum optimorum criticorum, qui docent, nihil in describendis mss. mutandum, nihilque, quamvis exiguum, esse omittendum, quod magno

---

(*a*) Vid. eiusdem notas ad vers. Samar. Arab. in polyglott. angl. Tom. 6.

(*b*) Vid. Catalog. mss. Angliae. Oxonii 1697. par. 1. pag. 156.

gno eruditionis damno neglexerunt editorum plerique. Ut vero maius in ſui commodum omnia vertere poſſit Lector, utque eum expediremus ab improbo labore Arabica legendi cum litteris Samaritanis, textum Codicis reddidimus litteris Arabicis in columna ſpeciminis noſtri ſecunda, quem nempe ſiſtimus litteris Samar. in columna prima, ut eſt in ms. Adiecimus & verſionem Arabicam e Polyglottis Angl., ut facilius verſionis noſtrae ab ea cuique pateret diſcrepantia. Obſervatiunculae, quas adiunximus, inprimis verſantur circa errores amanuenſis, quos potius duximus hic exprimere, quam contra fidem criticam in textu ipſo corrigere. Nolui ad ſingula loca provocare ad textum Hebr., & Samarit., ad verſion. LXX. viralem, Syriacam ſimplicem, &c. magnumque hic exhibere apparatum criticum, brevitati, cui ſtuduimus, contrarium, & doctis ſupervacaneum.

Paucos tamen huius Capitis variantes lectiones e Codice Usserii hic e Polyglott. Angl. (*a*) transferre haud abs re alienum duximus. Versionem Latinam non exhibuimus, quia prorsus inutilis nobis videbatur iis, pro quibus hoc Specimen edimus, criticis nempe sacris Orientalium linguarum peritis. Saepius ad errorem varios doctos induxere tales versiones Latinae, quae plerumque mendosae sunt, cum ex illis ipsi de Oriental. versionum lectionibus iudicarunt (*b*). Gratius fore puta-

---

(*a*) Vid.ed.Castell.animadv. ad version. Samarit. loc. cit.

(*b*) Erudite admodum de his erroribus agit celeber Eques Iohann. David Michaelis in introduct in sacros Nov. Foeder. libros Tom. I. pag. *695*. edit. 3. Goettingae 1777. in 4. Vid. eiusd. curas in Actus Apostolor. Syriacos § 7. Confer eruditiss. Ioh. Bernardum de Rossi Parmae Profess. Linguar. Oriental. in Commentar. histor. nuperrime edito

putamus Lectori hic nos adiicere litteras VI. Arabicas, quibus carent Samaritani, simul & illas, quibus earum loco usus est Samaritanus noster in hac versione Arabica exarata litteris Samaritanis, has enim numquam impressas vidimus. Quare pro ث Samarit. scribit ࠕ̇, vel ࠕ̄, tum pro

خ ——— ࠇ̄ ࠇ̇ vel ࠇ̀
ذ ——— ࠃ̇ ࠃ̄ vel ࠃ̀
ض ——— ࠑ̇ vel ࠑ̄
ظ ——— ࠈ̇ vel ࠈ̄
غ ——— ࠏ̇ ࠏ̄ vel ࠏ̔

Eadem ratio scribendi Syrorum, quam *Charsciun* appellant, omnibus est no-

edito impensis clarissimi Praesulis Ioh. Mariae Riminaldii, qui est de Typographia Hebraeo-Ferrariensi pag. 55. & 60.

ta (*a*). Sed paucis forte constat Christianos S. Thomae nuncupatos in ora Malabarica, eadem quoque uti scribendi ratione, dum Malabarica nempe iidem reddunt litteris Estranghelis mirum in modum distortis, & vice versa Chaldaica litteris Malabaricis. Hoc [inter alia multa] primum nos docuit cel. Stephanus Borgia (*b*) Sacrae Congr. de Propag. Fide a Secretis, posteaque confirmatum nobis fuit a Missionario quodam Malabarico, qui Romam

---

(*a*) Eius originem docet Georg. Mich. Amira Edeniensis e Monte Libano in Grammat. Syr. Romae edit. 1596. in 4. p. 22. Gabr. Sionita, & Faustus Nairon. in Praefat. N. T. Syr. & Arab. Rom. 1707.

(*b*) Vid. doctis. eiusdem Commentar. de Cruce Vaticana, Romae edit. 1779 fol. min. pag. 46. annotat. 10. ad ritum salut. Cruc. in Eccles. Antioch. Syror. servat., ab eo e Cod. ms. Colleg. Urban. primum Syriace editum.

mam nuper venit, & qui nobiſcum huius rationis ſcribendi Specimen benevole communicavit. Plura a nobis tibi dicenda haud ſuperſunt, Lector Erudite; at unum reſtat, ut faveas huic opuſculo, quod ullam plane, niſi triſtis forte diligentiae laudem conciliare nequit auctori. Optabamus hanc integram Codicis Barberini [quandoquidem huius Bibliothecae praefecti doctiſs. Caſparis Garatonii non ſatis erga nos laudare poſsumus humanitatem] verſionem Arabicam hic tibi exhibere; ſed cum hoc ob iter, quod inſtat, facere nequeamus, pauca alia difficiliora Capita edituri ſumus, quae deſcripſimus, ut morem gereremus amico optimo, viro doctiſſime erudito Claudio Frees Hornemano [Theologiae doctori, & prof. public. ordin. Theol. in Academia Regia Haunienſi] quem adeo veneramur, & amamus, ut eius ſolo nomine recreari nos videamur. Is variis ad nos datis lit-

litteris ad multa loca cum hoc ms. conferenda excitavit, nobisque iam describentibus auctor fuit, ut hoc qualecumque Specimen ederemus. Haec fuit tota consilii nostri ratio, quam te scire aequum erat. Vale. Scrips. Romae die 10. Aprilis 1780.

GENES. CAP. XLIX.

VERSIONIS ARABICO-SAMARITANAE

E CODICE MS. BARBERINO.

VERSIO ARAB. LITT. SAMAR.

[illegible]
[illegible] 1 . [illegible]
[illegible] 2 . [illegible]
[illegible] 3 . [illegible]

Animad. in Text. Arabico-Samarit.

1 [illegible] *elif* ante *vau* servile in fine semper fere omisit noster, quod numquam negligere solent Arabes. Descriptor Samaritanus, vel Hebraeus imitatum esse hic videtur orthographiam linguae suae, quae hoc *elif* ante *vau* servile in fine verborum non habet. Hebraeorum eodem modo fecerunt amanuenses in describendis Codicibus Hebraicis V. Test, cum sub Saracenorum (a saecul. VIII. ad XI.) imrio degebant, & arabice loquebantur. Scripserunt nempe saepius קטלוא cum

EAD. LITT. ARAB.	VERS. POLYGLOTT.
1 استدعى يعقوب	1 ثم دعا يعقوب
ببنيه وقال اجتمعو	بنيه وقال اجتمعوا
لاخبركم بما	ابارك فيكم
يغشاكم فى عاقبه	واخبركم بما ينالكم
الايام ۞	فى اخر هذه الايام ۞
2 اجتمعو و اسمعو	2 اجتمعوا واسمعوا

Animadverſ. in Text. Arabico-Samarit.

hoc *elif* ante *vau* ſervile, quod pro vitio ſcribae habendum eſt, non pro arabiſmo, ob recentiorem aetatem orthographiae Arabicae. Vid. cel. Equit. Ioh. David Michaelis gramm. Arabicam p. 37.

2 ࠋࠀࠇࠁࠓࠊࠌ omiſſa eſt lineola ſupra litteram ࠇ, qua indicare ſolet Arabicam خ.

3 ࠏࠀࠒࠁࠄ puncta ſuper ࠄ femininum neglexit.

VERSIO ARAB. LITT. SAMARIT.

[illegible] 4 : [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 6 [illegible] 5
[illegible]
[illegible]

Animadverſ. in Text. Arabico-Samarit.

4 [illegible] [illegible]
ſine *elif* ante *vau* ſervile, ut ſupra.

5 [illegible] neglexit punctum litterae [illegible], quo exprimere ſolet Arabum ض.

6 [illegible] .. [illegible] femin. ſine

EAD. LITT. ARAB.	VERS. POLYGLOTT.
يابني يعقوب واسمعو من اسرايل ابيكم ۞	ذلك يا بني يعقوب واقبلوا من اسرايل ابيكم ۞
3 راوبن بكري انت حيلي واول قوتي فاضل الرفعة وفاضل العز ۞	3 يا راوبين انت بكري وقوتي واول نيلي مفضل في الشرف مفضل في العز ۞
4 ما جرعت من الما لا تفضل اذ صعدت مضجع ابيك حين بدلت فرشي ضاعدا ۞	4 والان بنهلة من ماء لا تفضل اذا صعدت على مضجع ابيك حينئذ ممّا تبدلت تخلص ۞

Animadverſ. in Text. Arabico-Samarit. 1 punctis, quae alias ſemper fere inveniuntur in Codicibus Arab. vel negligenter admodum ſcriptis.

VERSIO ARAB. LITT. SAMARIT.

[illegible] 7 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 9 [illegible] 8
[illegible] 10 [illegible]

Animadverf. in Text. Arabico-Samarit.

7 [illegible] deficit punctum litterae [illegible].

8 [illegible] cum س; apud Arab. polyglott. cum ش.

9 [illegible] in hac voce accurate lineolam adiecit litterae [illegible], qua exprimere folent Samaritani Arabum خ.

10 [illegible] cum affixo plurali هم pro duali هما. In fermone vul-

EAD. LITT. ARAB.	VERS. POLYGLOTT.
5 سمعان ولاوى	5 وشمعون ولاوى
اخوان حسماظلم	اخوان في الة
مقاطعهم ۞	الظّلم فرصهما ۞
6 فى سرّهما لم تدخل	6 وفى عصبهما لم
نفسى وبجو يقهما	تدخل نفسى وفى
لم يشتد جلالى اذ	جموعهما لم تجتمع
بوجدهما قتلا	داتي لانهما بغضهما

Animadverſ. in Text. Arabico-Samarit.

gari non utuntur Arabes numero duali ſuffixorum, aliter vero ſe habet, cum ſcribunt docte, tunc enim accurate obſervare ſolent differentiam inter pluralis numeri ſuffixa & ſingularis. Noſter quoque hanc aſſervavit pluribus in locis, rectius legit ms. Uſſer. apud E. Caſtellium in polyglott. angl. Tom. 6. pag. 6. حسماظلمها مقاطيعهما.

VERSIO ARAB. LITT. SAMARIT.

[illegible] 11 [illegible]
[illegible] 12 [illegible]
[illegible]
[illegible] 13 [illegible]
[illegible]
[illegible] 14 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Animadverſ. in Text. Arabico-Samarit.

11 [illegible] omiſit teſchdid ſupra [illegible] quod tamen in nonnullis locis accurate poſuit.

12 [illegible] ſine puncto ſupra [illegible].

13 [illegible] abſque puncto litterae [illegible]. Omiſit hic quoque punctum, quo ſingulas

EAD. LITT. ARAB.	VERS. POLYGLOTT.
الرجل وبرضاهمـا	قتلا امّة وبرضاهما
خربا سوره۞	قلعا سورها ۞
7 ابهج وجدهمـا	7 فمذموم غضبهما
انه عزيز وصحبتهما	ما اعزّه وجميهما ما
انها وثيقة اجزيهما	اصعبها اقسمهمـا
ـفي ال يعـقوب	في آل يعقوب وابدد
وابـدهمـا ـفي	هما في آل اسرائيل ۞
اسرايل ۞	
8 يـهـودا انـت	8 وانت يايهـودا

Animadverſ. in Text. Arabico-Samarit.

voces inter ſe ſeparare ſolent Samaritani. Ob hanc & aliam negligentiam amanuenſis difficile redditum mihi eſt ſaepiſſime aſſequi ſenſum verſionis, & hunc reddere litteris Arabicis.

14 [illegible] deficit punctum litterae [illegible].

VERSIO ARAB. LITT. SAMARIT.

[Samaritan script] 15 [Samaritan script]
[Samaritan script] 16 . [Samaritan script]
[Samaritan script] 17 [Samaritan script]
[Samaritan script]
[Samaritan script]
[Samaritan script]
[Samaritan script]
[Samaritan script]
[Samaritan script] 18 [Samaritan script]

Animadverſ. in Text. Arabico-Samarit.

15 [Samaritan script] Ms. Uſſerii apud Caſtell. legit [Samaritan script] ſine [Samaritan script].

16 [Samaritan script] ſine puncto [Samaritan script] feminini more ſolito.

EAD. LITT. ARAB.	VERS. POLYGLOTT.
يشكروك اخوتك	يشدك اخوتك
يداك بعرف	ويدك في اقفاء
اعدايك ويجد لك	اعدايك ويخضع
بنوابيك ۞	لك بنوابيك ۞
و جرو الليث يهودا	و تكون يايهوذا
على الفريسة يابنى	كشبل اسد لانك
علوت جاثم رابض	خلصت انى من
كالليث وكاللبوة من	القتل اذا جثم
يثيرة ۞	وربض كاسد ولبوة
	من ذا يقيمه ۞

Animadverſ. in Text. Arabico-Samarit.

17 [illegible] pro [illegible], ſed abeſt medda litterae [illegible].

18 [illegible] omiſit lineolam ſupra [illegible], qua indicant Samaritani Arabicam litteram ض. Efferunt Arabes fere eodem

VERSIO ARAB. LITT. SAMARIT.

[illegible] 19 . [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 20

Animadverſ. in Text. Arabico-Samarit.

modo ت & ث ſcribuntque hinc frequenter ت ubi ſcribendum foret ث . Multa huius rei exempla video in dies, ſed aliter praecipiunt docti , quamquam & hi (ut plerumque fieri ſolet) aliter faciant , ac praecipiunt ; ſaepiſſime enim & eos ث , efferre & ſcribere ت (*te*) audivi , & ocu-

EAD. LITT. ARAB.	VERS. POLYGLOTT.
10 لا يزول القضيب	10 لا يزول القضيب
من يهـودا والمرسم	من يهودا والرسم
من بين بنوده حتى	من تحت امره الى
ياتي مستحقه واليه	ان يجى الذى هوله
تتخذ الشعوب ۞	واليـــه تجتمـــع
	الشعوب ۞
11 يغبط في الجفن	11 رابـــطـا الى
عبيره وفي السيروقه	الجـــفن جشـــه

Animadverſ. in Text. Arabico-Samarit.

lis vidi. Forte & Arabs noſter eamdem ob cauſſam ࠕ ſcripſit pro ࠕ̄ (vel ࠕ) ut nempe pronunciabat Arabicam litt. ث.

19 [Samaritan] omiſit more ſolito puncta ࠄ femin. eodem modo in voce mox ſequenti [Samaritan].

20 [Samaritan] cum textu Hebraeo-Samarit. congruit, hic enim רגליו legit.

VERSIO ARAB. LITT. SAMARIT.

21 [illegible]
[illegible]
22 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Animadverſ. in Text. Arabico-Samarit.

21 [illegible] Codex Ms. Uſſerii apud cel. Edm. Caſtell. loco citato hic legit [illegible].

22 [illegible] Textum Hebraeum, vel Hebraeo-Samaritanum ([illegible] אסרי) mire reddidit noſter hoc loco per [illegible] proſper eſt, beatus, vel hilaris. Suſpicor hic errorem ab amanuenſi

EAD. LITT. ARAB.	VERS. POLYGLOTT.
بنى اتانتـه يغسل	وللسوريق بنى اتانه
بالخمـر لبـاسـه	غاسلا بالخمر لباسه
وبعصير العـنب	وبدم العـنـب
كسوته ۞	كسوته ۞
12 مزور العينين	12 مزور العينين
من الخمـر وابيض	اكـثر من الخمـر
الاسنان من الشحم.	ومبيض الاسنان
	اكثر من اللبن ۞
13 زبولن سواحل	13 زبولـون فى
البحر يسكن وهو	سواحـل البحـر

Animvdverſ. in Text. Arabico-Samarit.

eſſe commiſſum, & legendum ࠀࠎࠅࠓ *ligavit*. Erravit forte amanuenſis, & doctus quidam corrector poſuit lineolam ſupra ∇, (hanc nempe & adiicere ſolent Samaritani cum vox ambigua ſit, vel littera abeſt, quae adeſſe debet) velut mon-

VERSIO ARAB. LITT. SAMARIT.

[illegible] 23

[illegible] 24

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 25 [illegible]

Animadverſ. in Text Arabico-Samarit.

ſtraret lectori ſe dubitare de huius litterae genuitate.

23 [illegible] Teſcdid ſupra [illegible] omiſit, mox infra poſuit in voce [illegible].

24 [illegible] [illegible] (candidior) pinguedine. Diſcrepat a textu Hebraico,

EAD. LITT. ARAB.	VERS. POLYGLOTT.
سواحل السفن	يسكن وفى ساحله
ومنتهاه الى	سفن وطرف تخمه
صيدا ۞	الى صيدا ۞
14 يششكر حمول	14 ويساخار كجسم
وقور رابض بين	منفرد رابض بين
المرتبتين ۞	صفين ۞
15 فينظر المقرّ انه	15 ثمّ يرى الرّاحة
طيب والارض انها	ما اجودها والارض
لذيذة فيميل كتفه	ما انعمها فيه

Animadverſ. in Text. Arabico-Samarit.

& polyglott. anglic., qui uterque habet מחלב . من اللبن .

25 [illegible] . ربت

ordo, dignitas, officium. Mire diſcrepat noſter a textu Hebr. & Arab polyglot. in toto hoc verſu.

VERSIO ARAB. LITT. SAMARIT.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 26 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
27 [illegible]

Animadverſ. in Text. Arabico Samarit.

26 [illegible]. Ad litteras hic reddidit textum Hebraic. ויהי למס עבד - الخراج hac voce pro expenſis omnis generis in ſpecie prò tributo utuntur Arabes.

EAD. LITT. ARAB.

للحمل فيصير
للخراج عاملا ۞
16 دن يدين قومه
كاحد اسباط
اسرايل ۞
17 يكون دن
ثعبانا على الطريق
فيحجب على السبل
اللانغ عقب
الفرس فيلقى
راكبه ۞

VERS. POLYGLOTT.

عذقبه للنقل
ويصير خادما ۞
16 دان يحكم لقومه
كجملة سبط من
بنى اسرئيل ۞
17 ويكون كالثعبان
على طريق وكالمعرون
على السكة اللاسع
عقب الفرس فيقع
الى وراه ۞

Animadverf. in Text. Arabico-Samarit.

27 ࠕࠏࠁࠀࠍࠀ hic accurate noſter expreſſit accuſativum more ſolito Arabum doctorum, cum elif & nunatione. In antiquiſſimis Arabum mſs. quae mihi contigit videre, inveni hunc accuſativum ſcri-

VERSIO ARAB. LITT. SAMARIT.

[illegible] 28 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Animadverſ. in Text. Arabico-Samarit.

ptum cum elif. Cum Puteolis eſſem eumdem eo modo expreſſum vidi in aliqua inſcriptione kuphica, & poſſideo ex dono eruditiſſimi, meique amiciſſimi Iohan. Chriſtophori Amadutii (digniſſimi Praeſidis Typographiae Sac. Congr. de Propaganda Fide) inſcriptiones quaſdam kuphicas, ſibi a Sicilia, (ubi fuerant detectae) miſſas, ex

EAD. LITT. ARAB.	VERS. POLYGLOTT.
18 قهقرا لمغوثبك	18 يقول رجوت
رجوت بالله ✿	غرثك يا ربي ✿
19 جد كردوس	19 وغاذ اى كردوس
يكردسه وهو	تكردس عليه
يكردس في	فهويحد اعقابه ✿
الساقة ✿	
20 أشر الدسم	20 واشير طعامه :
غذاوة وهو يعطى	سمين وهو يعطى

Animadverſ. in Text. Arabico-Samarit.

quibus ea, quae prolixior eſt, accuſativum eodem modo cum elif exhibet. Sed vel in inſcriptionibus Perſepolitanis, quae kuphicae ſunt, hoc elif reperias, & antiquiſſimum videtur, licet ejus aetatem, haud determinare valeo.

28 [Samaritan] abſcondit ſe: quam lectionem contextus analogia admittit.

VERSIO ARAB. LITT. SAMARIT.

על

ࠁࠉ ࠀࠋࠊࠀࠂࠄ :- 29 ࠀࠔࠓ -

ࠀࠋࠑࠒࠌ - ࠃࠑࠀ ࠅࠄࠅࠄࠅ .

ࠉࠃࠈࠉ , ࠌࠕ . ࠋࠑࠀࠍࠀࠋ

ࠌࠋࠅࠌ : ࠕࠁࠍࠋࠉ 30 ࠀࠉࠋࠄ

31 ࠌࠓࠊࠋࠄ . 32 ࠀࠋࠕࠀࠍ .

ࠀࠂࠀࠅࠉࠋ ࠀࠋ ࠒࠊࠕࠀ :-

ࠃࠔࠕ . ࠌࠍࠌࠓ . ࠉࠅࠊࠁ .

Animadverſ. in Text. Arabico-Samarit.

29 ࠀࠔࠓ neſcio quid illud על ſibi velit, quod ſupra hanc vocem invenitur, ſcriptum cum litteris Hebraicis.

30 ࠀࠉࠋࠄ notandum tecſdid ſupra ࠉ, quod alias exprimere non ſolet noſter.

31 ࠌࠓࠊࠋࠄ more ſolito omiſit puncta ࠄ femin.

EAD. LITT. ARAB.	VERS. POLYGLOTT.
من لذات الملوك .	ملاذ الملوك ۞
21 نفتلى ايلـه مرسلـة النـات اقاويل الحسنا ۞	21 ونفتالى كايلة مرسلة يردد اقوال الحسنى ۞
22 غصن مثـر يوسف غصن مثمر على عين ابنى صغيرى على سور ۞	22 ويوسف ابن مثمر كغصن مثمر على عين ماء له عروق قد امتدت على سور ۞

Animadverſ. in Text. Arabico-Samarit.

32 [Samaritan] potius [Samaritan] [Samaritan] cum [Samaritan] pro [Samaritan], error forte ſcribae. Exprimunt Samaritani Arabicum ث per [Samaritan], vel [Samaritan], ut in ſequenti voce [Samaritan] apparet, quam & [Samaritan] ſcripſit.

VERSIO ARAB. LITT. SAMARIT.

[illegible]

[illegible] 33 · [illegible]

· [illegible] 34 : [illegible]

[illegible] 35

[illegible]

[illegible]

[illegible] 36 : [illegible]

Animadverſ. in Text. Arabico-Samarit.

33 [illegible] Ms. Uſſer. apud Caſtell. loc. cit. legit صعبرى : noſter rectius صغيرى .

34 [illegible] poſt [illegible] eraſa eſt littera in ms., cuius veſtigium non remanet.

35 [illegible] ſcribendum puto [illegible] ; alias enim

EAD. LITT. ARAB.	VERS. POLYGLOTT.
23 فخالفاه	23 ومرمروه فكثروا
وخاصماه وتحققه	وتهدده اصحاب
اصحاب السهام ۞	السّهام ۞
24 فاقامت على	24 فبتت قوسه في
الصلابه قوسه	صلابة واهتزت
وحليت اذرعة يديه	ذراعاه من طاعة
من قبل سيد	جليل يعقوب من
يعقوب من قبل	ثم رعاذات اسرائيل.
مراعي جوهر اسرايل.	

Animadverſ. in Text. Arabico-Samarit.

nullus prorſus oritur ſenſus: erravit amanuenſis, dum ſcripſit [Samaritan] pro [Samaritan].

36 [Samaritan] cum teſcdid: in voce ſequenti [Samaritan] etiam punꝺta adſunt [Samaritan] femin., quae alias frequenter negligere ſolet noſter. [Samaritan]. Ms. Uſſer apud Caſtell. loc. cit. [Samaritan].

VERSIO ARAB. LITT SAMARIT.

ࠋࠉ̄ࠕ . ࠀࠃ̇ࠓࠏࠄ̈ ࠉࠃࠉࠄ :
ࠌࠍࠒࠁࠋࠎࠉࠃ ࠉࠏࠒࠅࠁ ࠌࠍ
ࠒࠁࠋ ࠌࠓࠀࠏࠉࠂࠅࠄࠓ ࠀࠎ
ࠓࠀࠉࠋ : 37 ࠌࠍ ࠅࠋࠉࠀࠁࠉࠊ .
ࠐࠋࠉࠏࠉࠍࠊ . ࠅࠀࠋࠒࠀࠃࠓ
ࠀࠋࠊࠀࠐࠉ . ࠉࠁࠀࠓࠊࠊ .
ࠁࠓࠊࠄ ࠀࠋࠎࠌࠀ . ࠌࠍ .
ࠐࠅࠒ : ࠁࠓࠊࠄ . 38 ࠀࠋࠏ̇ࠌࠓ .

Animadverſ. in Text. Arabico-Samarit.

37 ࠅࠋࠉࠀࠁࠉࠊ . ࠌࠍ cum litteris Arabicis reddidi من ولى ابيــك , ex mente, ut puto, translatoris. Omiſſum eſt punctum, quo verba ſingula ſeparare ſolent Samaritani, quod frequentiſſime neglexit noſter. Eadem lectio in codice Uſſer. apud Caſtell. loc. cit.

EAD. LITT. ARAB.	VERS. POLYGLOTT.
25 من ولى ابيك	25 اسأل من الله
فليعينك والقادر	ابيك ان يعينك
الكافى يباركك	ومن الكافى ان
بركه السما من فوق	يبارك فيك بركة
بركه الغمر رابضه	السماء من العلو
من تحت بركة	وبركات الغمر
الهدايا والفرج ۞	الرابضة سفلا
	وبركات الثدى
	والبطون ۞
26 بركة ابيك	26 وبركات ابيك

Animadverſ. in Text. Arabico-Samarit.

38 ࠀࠁࠏࠌࠓ haec vox cum ࠓ ſcripta, neſcio quid ſibi velit; potius ࠀࠁࠏࠌࠒ cum ࠒ (Hebraic. עמק); quod contextui reſpondet. Forte iterum peccavit amanuenſis ſcribendo ࠓ pro ࠒ.

VERSIO ARAB. LITT. SAMARIT.

[illegible]

Animadverʃ. in Text. Arabico-Samarit.

39 [illegible] iterum accurate adſunt puncta [illegible] femin.

40 [illegible] rectius [illegible] ſine virgula litterae [illegible], حطوف.

EAD. LITT. ARAB.	VERS. POLYGLOTT.
وامـك تعظم على	تبـضـاف الى
بركة والدى حتى	بركات اسلا في
شهوة اشمخ تكون	والى ما اشتـهى
للريـيس يـوسـف	يفاع الدهرويكون
ولجمجام ناسـك	الجميع على راس
اخوته ❀	يوسف وهامة ناسك
	اخوته ❀
27 بنيامين ذيـب	27 وبنيـامين
خطوف بالغـداه	كالذيب يفترس
يغـنم الحـلى وفى	وبالغداة ياكل نهبا

Animadverſ. in Text. Arabico-Samarit.

41 [Samaritan] verſu 20. eamdem vocem ſcripſit [Samaritan] cum puncto ſupra [Samaritan], hoc loco omiſit punctum. Nullam plane differentiam obſervare ſolent Arabes inter ذ & د quando vul-

VERSIO ARAB. LITT. SAMARIT.

[illegible]

[illegible] 42 [illegible]

[illegible] 43 [illegible]

Animadverſ. in Text. Arabico-Samarit.

griter loquuntur Arabes, utramque litteram efferunt dal, & ſaepiſſime ſcribunt د pro ذ pronunciationem nempe ſecuti. Multa hujus rei exempla in dies hic video, & audio, notatuque illud cenſeo haud indignum.

42 [illegible]

EAD. LITT. ARAB.	VERS. POLYGLOTT.
العشنا ينقسم	وبالعشى يقسم
السلب ۞	لسلب ۞
28 كل هولا اسباط	28 هذه جماعة
اسرايل اثناعشر	اسباط اسرائيل ثم
وهذا الذى	اثنى عشرسبطا
خاطبهم ابوهم	وهذا ما قال لهم
وباركهم كل امرى	ابوهم وبارك فيهم
بحسب بركته	كل امرى على حسب

Animadverſ. in Text. Arabico-Samarit.

vitioſe admodum hic poſuit punctum poſt [Samaritan], & [Samaritan] ſuffixi cum ſequenti voce connectit: rectius [Samaritan] [Samaritan] ſcribendum cum puncto poſt [Samaritan]; alias enim nullus orietur ſenſus.

43 [Samaritan] error forte amanuen-

VERSIO ARAB. LITT SAMARIT.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 44 [illegible]

Animadverf. in Text. Arabico-Samarit.

sis, qui pro hamza ([illegible]) tescdid scripsit, vel forte ex industria; nam & aliis in locis hamza sic scripsit.

44 [illegible] Arab. polyglott. في شام; noster ad litteram ma-

EAD. LITT. ARAB.	VERS. POLYGLOTT.
بارکهم ۞	استحقاقه بارك
	عليهم ۞
29 ووصاهم وقال	29 ثم اوصاهم وقال
لهم انا منضوى على	لم انا منضم الى
قومى ادفنونى مع	قومى ادفنونى مع
ابائى فى المغارة التى	ابوى فى المغارة التى
فى حقل عفرون	فى ضيعة عفرون
الحتى ۞	الحتى ۞
30 فى المغارة التى	30 هى المغارة التى
على ظاهر ممرا بارض	فى الضيعة المضعفة
كنعان التى	بحضرة ممرى فى بلد

Animadverſ. in Text. Arabico-Samarit.

gis reddidit textum Hebraicum, quamvis & alia defendi poteſt verſio. Syria enim شام appellata eſt, quia colonia quaedam filiorum Canaan ad illam تشاءموا اليه i. e. ad ſiniſtram ſe flectentes contenderunt.

VERSIO ARAB. LITT. SAMARIT.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 45 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Animadverſ. in Text. Arabico-Samarit.

(*Vid. Abulfedae Tabul. Syriae pag.* 5. *ex edit. Ioh. Bernard. Koehler. Lipſ* 1765. *in* 4.) Apud Syros, & Arabes hodiernos Damaſcus شام appellatur.

45 [illegible] pro certo habeo ex

EAD. LITT. ARAB.	VERS. POLYGLOTT.
اشتـرى ابرهـيـم	الشام التى اشتراها
الحقل من عـفرون	ابراهيم من عفرون
الحتى حوزقبر ۞	الحتى لحطّة مقبرة ۞
31 هنـاك دفنـو	31 ثم دفنوا ابراهيم
ابـرهـيم وساره	وسارة زوجتـه وثم
زوجته وهناك دفنو	دفنوا اسحاق وربقـه
اسحق وربقه زوجته	زوجته وثم دفـنت
وهناك دفنو لاه ۞	ليآ ۞
32 شرى الحقـل و	32 شرى الضيعـه

Animadverſ. in Text. Arabico-Samarit.

errore amanuenſis ࠀ̇ࠁࠓࠄ ſcriptum eſſe pro ࠀ̇ࠁࠓࠄ; neſcio, quid ſibi velit punctum illud ſupra ࠀ, quod hic locum non habet, mox infra rectius ſcripſit ࠀࠁࠓࠄ.

VERSIO ARAB. LITT. SAMARIT.

[illegible] 46 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Animadverſ. in Text. Arabico-Samarit.

46 [illegible] rectius [illegible] niſi enallagen generis admittere velis; reſpon-

EAD. LITT. ARAB.	VERS. POLYGLOTT.
المغاره التى فيه من	والمغارة التى فيها
قبل بنى حاث ۞	من بنى حيث ۞
33 فلما فرغ يعقوب	33 فلما فرغ يعقوب
وصاة بنيه جمع	من وصيته لبنيه
رجليه الى السرير	ضمّ رجليه الى
وتوفى واجتمع الى	السرير وتوفّى
قومه ۞	وصار الى قومه ۞

Animadverſ. in Text. Arabico-Samarit.

dit enim ࠀࠋࠌࠏࠀࠓࠄ, cui & adiunxit relativ. femin. ࠀࠋࠕࠉ.

IMPRIMATUR,

Si videbitur Reverendissimo Patri Magistro Sacri Palatii Apostolici.

F. A. Marcucci Episc. Montisalti Vicesgerens.

DEmandante Reverendissimo Patre Sac. Palatii Apostolici Magistro lubens percurri *Specimen ineditae Versionis Arabico-Samaritanae Pentateuchi e Codice ms. Bibliothecae Barberinae editum, animadversionibus adiectis ab Andrea Christiano Hvviid Hauniensi*. Eruditiss. Auctoris improbum laborem, & studium linguarum Orientalium docti viri commendabunt, & currenti viro calcaria adiicient ad ulteriora, & maiora pro rei litterariae publicae commodo proferenda. Quamobrem & ego Andreae Christiani Hwiidii curas, ac vigilias laudans nihil obstare censeo, quominus Specimen laudatum in publicam prodeat lucem.

Dabam XI. Aprilis MDCCLXXX.

Ioseph Aloysius Assemanus Linguarum Orientalium in Urbano Collegio Sac. Congreg. de Propaganda Fide praeceptor.

IMPRIMATUR.

Fr. Bruno Toma Ordi. Praed. Rm̃i P. Magistri Sacri Palatii Apostolici Socius.

ANDREAE CHRISTIANO HWIIDIO

PHILOLOGO ERUDITISSIMO

AUGUSTINUS ANTONIUS GEORGIUS

EREMITA AUGUSTINIANUS *

سلام

ALTER iam annus est, ex quo elegantes quidam orientalis litteraturae tuae flosculi, ex Germanis oris ad me officiosissime missi, tuum mihi nomen, dum nil tale cogitarem, ultro patefecerunt, & quam uberes in hoc campo futurae essent ingenii, & industriae tuae fruges, auspicato significarunt. Sed ubi te Romae praesen-

* *Has litteras a cel. Augustino Antonio Georgio [Eremitarum Augustinensium Procuratore generale, & Consultore Sancti Officii] ad nos datas, in quibus maxima cum doctrina, & critica peritia disserit de variis Arabicarum versionum generibus, adiicimus hic ad calcem nostri Speciminis; Prologi enim vicem in futuram integrae versionis Arabico-Samaritanae editionem, defectumque eruditionis, quo laborat nostrum opus, explere commode posse existimamus.*

tem video, & tuum hocce *Arabico-Samaritanae versionis* Specimen ex celeberrimo Barberinae Bibliothecae Codice exceptum, nostrisque typis nuper impressum, te ita volente, considero, longe maiorem certioremque de mentis tuae acumine, tuaeque eruditionis praestantia opinionem concipio.

Notissima sunt grandia illa nomina doctissimorum hominum, qui summis laudibus versionem hanc in caelum persaepe extulerunt: at neminem interea novi, qui vel rude aliquod, simplexque exemplum, unde eam nativis, & propriis Arabum characteribus expressam agnoscere liceat, nobis adumbratum reliquerit. Labor, ego credo, eos deterruit; nam artis cognitio, instrumenta, & exquisita linguae peritia tantae doctrinae viris profecto non deerat. Quam enim difficile, & operosum sit Samaritanas litteras in totidem Arabicas tam accurate vertere, ut versionis vocabula, quae omnia Arabica sunt, propriam germanamque significationem retineant, nihilque de ea amittant, ii facile intelligunt, qui sciunt in Alphabeto Arabum

viginti & *octo* litteras numerari, in Samaritano vero *duas* tantummodo atque *viginti*, & signa sive puncta diacritica, quibus in hoc Samaritico *Carsciun* (*Ghiersciuni* ab aliis nuncupato) monemur modo unam, modo alteram ex *sex* deficientibus Arabicis supplere, persaepe negligi, ac praetermitti; eoque vitio genuinam verborum lectionem haud raro subtrahi, & mire quandoque ambiguam, incertamque reddi. Praeter puncta sunt & lineolae horizontales quibusdam superductae litteris, quarum officium, etsi in pura Samaritica scriptione illud sit, ut lectorem moneat vel de rariori significatu in voce ambigua usurpando, vel de compendio scripturae, vel de motu quiescentis, aut etiam de inusitata litterae positione, eiusque in alterius figurae litteram commutatione, vix tamen dubito, quin huius etiam *Carsciuni* scriptor ad haec eadem, aut certe ad similia significanda, suas hasce lineolas alicubi usurparit.

Quin & ab erratis amanuensis cavendum sedulo erat, ea etiam de caussa, quod monente Ludolpho, recentiores Samari-

tani a priscis loquendi, scribendive regulis haud raro aberrent (1). De his, aliisque id genus pluribus mecum egisse memini, ni mea me memoria fallit, Amicum meum singularem, virumque doctissimnm Abatem Bernardum de Rossi A. T. E., Scripturae sacrae, & Orientalium linguarum in Parmensi Academia interpretem, qui plura scitu digna in hunc ipsum Samaritanum Codicem, dum Romae esset, animadverterat. Quae quidem omnia satis, ut ego puto, suscepti operis difficultatem demonstrant. Hanc expertus est eruditissimus Svecus *Iacobus Ionas Bjornstahl*, qui binos tantum versiculos 6. & 11., praeter alias quasdam observationes, Cap. XLIX. *Genes.* ex hac Arabico-Samaritana versione in lucem edidit (2).

Sed tu integrum Caput, quod omnium for-

(1) Iobus Ludolphus Praef. in epistol. Samar. Sichemitarum ad se scriptas.

(2) Ep. ad magni nominis, & exquisitae doctrinae Theologum Gabrielem Fabricium edita Romae ad calcem Tom. 1. *Des Titres primitifs de la révelation*, ann. 1772.

fortasse difficillimum est, nunc tandem ad proprias, domesticasque Arabum litteras revocatum Orientalium Musarum cultoribus spectandum profers. Fiet, ita spero, ut Catholici inprimis, & ceteri demum, quicumque fuerint, Biblicarum rerum, & exoticarum linguarum periti, exemplo tuo exstimulati, operam suam omnem, coniunctis studiis, conferre velint, ut eductis ex Italicis, Anglicanis, Gallicanis, Germanisque Bibliothecis exemplaribus, versio ista, bonorum omnium votis tamdiu ante desiderata, integra tandem, & numeris omnibus absoluta edatur.

Interea vero unum hocce Specimen tantum nobis lucis, & commodi offert, quantum satis esse possit ad rectum, firmumque iudicium de hac nostra versione cum ceteris comparata instituendum. Multae enim & variae sunt, ut probe nosti, Mosaici Pentateuchi versiones Arabicae (1). Ac

 ne

(1) Hadr. Relandus Diss. III. *de monte Garizim* ad vocem מורה Genes. 12. 6., & Deuter. 11. 30. quatuor Arabicas versiones, quas prae oculis domi habebat, commemorat.

ne quid dicam de iis, quibus, teste Richardo Simonio, Iudaei, sive Rabbanitae, sive Caraitae (1), sive etiam Samaritani in Africa, in Aegypto, & in toto Oriente, licet non intra, sed extra Synagogas, hodieque utuntur, suas & ipsae Christianae gentes Scripturas sanctas ex Syriacis, ut puto, & Graecis Codicibus arabice translatas post nefarii Mahummetis tempora in tot illis vastissimis regionibus habere coeperunt. Et inde, credo, duplex dicta est Arabica versio Antiochena una, Alexandrina altera. Sed ad institutum nostrum spectat ea tantum commemorare Arabicarum versionum genera, quae aut in publica omnium luce versantur, aut nos ipsi in privatis mss. perspicere, & explorare potuimus.

Prima est ex Hebraico textu constructa. Hanc *Saadias* Iudaeus cognomento *Gaon*, sive *Hagaon*, *excellens* scilicet nuncupatus ex dignitate, quam fuerat apud Babylonas adeptus, quamquam Aegyptius esset, in civita-

(1) Richard. Simon. H. Critique de vieux Test. l. 2. v. 17. ed. Roterdam.

vitate *Phium* (1), ſive *Phiouma* natus, an. circiter 930. elucubravit. *Eamdem eſſe, quae in Bibliis Polyglottis Pariſienſibus, & Londinenſibus typis excuſa eſt, plurimi licet rei criticae periti, falſo ſupponunt*, ait Euſeb. Renaudotius T. I. de perpetuo conſenſu Eccl. circa Euchar. p. 540. Attamen noſtram hanc Arabico-Samaritanam, uti exſtat in Anglicano Cod. Uſſerii, *ſaepiſſime cum verſione Arabica Pentateuchi Saadiae convenire*, teſtatur Edmundus Caſtellus in Praefat. ad Tom. VI. Polyglottorum Bibl. Waltonii. Sed, ſi Saadiana translatio eadem eſt cum illa, quam Pariſienſia, & Anglicana Biblia repraeſentant, vel ex hoc uno Specimine tuo dignoſcere quiſque poterit quaecumque in ea fuerint, quae cum hac noſtra conveniant. Bjornſtahl certe in laudata epiſtola alteram ab altera toto caelo diſtare liberrime affirmavit. Accedit his, quod illius Auctor paraphraſin magis quam ſimplicem interpretationem exhibere videtur. Arabs vero Samaritanus verbum ver-

(1) De فيوم *Phiouma* Aegypti urbe videſis Bibl. Arabico-Hiſpanam Tom. II. p. 3. & ſeqq.

bo reddere ſtuduit. Illud tamen praetermittendum non eſt, quod qui Saadianam verſionem in commemoratis Bibliis agnoſcunt, ii interpolatam fatentur. Plura, quae dici de ea poſſent, iam habes apud *Le-Longum* cap. 11. Bibl. ſacr. ſect. v. Unum mihi modo ſupereſt vehementer dolendum; quod & Bjornſtahl doluit, editionem Saadiani Pentateuchi Hebraicis characteribus Conſtantinopoli evulgatam ann 1546. in promptu non eſſe. Huius enim cum Arabica noſtra accurata collatio magnam nobis lucem adferret ad certi aliquid ſtatuendum de iudicio Caſtelli. Inducitur a *Le-Longo* celeber. Praeſul *Ioſ. Simon. Aſſemanus*, qui in *Bibl. Orien.* p. 587. dixerit de *Pentateucho Arabico* eo loci laudato, ſe eum exiſtimare *Rabbi Saadiae eſſe, quamvis nulla inſcriptione conſtet*. Sed ibi, ut & alibi, praeter nudam iſtius ms. Codicis mentionem, cetera, quae *Le-Longus* ex Aſſemano addit in Orientali Bibliotheca, qua ego utor, deſiderantur.

Altera eſt *Arabico-Aegyptia* poſt Saracenorum irruptionem a Chriſtianis condita, quo tempore in locum antiquae vernacu-

lae

lae, quae Coptica erat, Arabum lingua successerat. Sequitur fidem Codicis textus; quod, Renaudotio auctore, idem est ac Graecum sequi LXX. Interpretum. Hanc ego credo eam esse, quam veteres *Alexandrinam* appellant. Illius exemplar non ita diu ante tibi spectandum obtuli ex eleganti ms. Codice (1) sodalis mei immortalis *Gullelmi Bonjurii*. Praevenerat is *Wilkinsii* consilium de Aegyptia editione vulganda: & iam Prolegomena adornarat; librumque Genesis ad Caput usque XLVIII. ex Vaticanis Codicibus exscripserat, quum in Sinas ad sacras Missiones, vivente adhuc magno Cardinali Thurnonio, non sine peculiari Spiritus Sancti impulsu profectus, opus imperfectum reliquit. In eo cernere licet Arabicam versionem, quae Coptico textui respondet ad Caput usque XVI. Ex hac pauca mox dabo.

Ter-

(1) Exstat in Angel. Bibl., ubi ms. pariter asservatur Psalterium Copto-Arabicum ex Codd. praesertim Barber. Bibl., Vatican., & Vallicel. a Bonjurio descriptum, & variantibus lectionibus, notisque eruditissimis illustratum.

Tertia eſt Romana opus annorum XLVI., a ſacratiſſimo Patrum Senatu, qui ſummis Religionis negotiis de Progag.Fide praeeſt, accitis ad longas, & frequentes verborum, ſententiarumque omnium diſcuſſiones viris Theologis, & Orientalium linguarum, praeſertim vero Arabicae, peritiſſimis, comprobatum, & anno 1671. Pontificis Max. nutu, & auctoritate abſolutum. Fidem ſequitur Vulgatae noſtrae, etſi non tam preſſo fidoque veſtigio, quin aliquando a ſimplici verbo, ſine tamen ſententiae diſcrepantia, diſcedat. Ad eam edendam auctores, impulſoreſque fuere tum Archiepiſcopus Damaſcenus, tum etiam Aleppenſis, & Patriarcha Coptorum in Aegypto. Idemque Damaſcenus Sergius Riſius Maronita, totum Pentateuchum tranſtulit. Hae Tibi ex *Le-Longo* fortaſſe, aliiſque pluribus cognita eſſe non dubito. Sed Richardii Simonii iudicio ne fidere velis, tua a te poſtulat aequitas. Ut enim cenſor eſt intemperantis ingenii, temere nimis huius editionis cauſſa Romanae Eccleſiae (1) auctorita-

(1) H. V. T. lib. 2. cap. 16.

tatem, ac religionem carpit. Si enim illa, uti mater & magiſtra eſt omnium Eccleſiarum, Arabicam verſionem ad Vulgatae textum ſine ullo prorſus in fidei, & morum regula erroris periculo caſte, integreque compoſitam & agnovit, & commendavit, non idcirco, ea commendata, alias omnes, dummodo cum divinis archetypis conſentiant, e medio auferri, improbarive mandavit. Apage Simonianum figmentum!

Quarta Rutilianis typis excuſa anno 1752. complectitur Pentateuchum, Ioſue, Iudices, Libros IV. Regum, Paralipomena, Eſdram, & Tobiam. In tuto ubique collocat ſancta Religionis dogmata, ſed ab Arabico-Aegyptia perſaepe differt. Exemplum dabo ex Geneſ. X. vv. 8. 9. & 10., ut ex eo uno in aliis id genus pluribus varietatem agnoſcas.

(1) وكوش اولد نمرود وهو ابتدى (2) يكون

---

(1) Rom. فاما كوش

(2) Rom. & Walton. ان يكون

(3) قادرًا فى الارض (4) وكان (5) قـويـًا
(6) قناصًا امام الرب : من اجل (7) هذا خرج
المثل كنمرود القانص الشجيع امام الـرب
وكان (8) بدء ملـكه بابل (9) وعراق الكد
(10) وكللنه ارض شنعار ۞

Coptice: Ⲭⲱⲥ ⲇⲉ ⲁϥϫⲫⲉ ⲉⲃⲣⲱⲇ ⳿

---

(3) Rom. & Walt. جبّارًا cum Hebr., Samarit., & Syr.

(4) Walt. وهو كان

(5) Rom. & Walt. جبّارًا

(6) Walt. محيفًا بين يدى الله

(7) Rom. ذلك خرج مثل كنمرود قانص قادر Walt. ولذلك نقال كنمرود جبّـارا فى الارض محيـفًا بين يدى الله ۞

(8) Rom. ابتدا . Walt. اوّل

(9) Walt. البرص

(10) Walt. وخلنى فى بلد الشينور

Ⲫⲁⲓ ⲁϥⲉϩⲏⲧⲥ ⲛ̀ⲟⲩ ⲁ̀ⲫⲱⲫ ϩⲓϫⲉⲛ
ⲡⲓⲕⲁϩⲓ ∴ Ⲛⲁϥⲟⲓ ⲛ̀ⲁⲫⲱⲫ ⲛ̀ϫⲉⲣⲏϫ
ⲙ̀ⲡⲉⲙⲑⲟ ⲙ̀ⲡⲟ̄ⲥ̄ Ⲫϯ ∴ ⲉⲑⲃⲉ Ⲫⲁⲓ
ⲉⲩⲉ̀ϫⲟⲥ ϫⲉ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲉⲃⲣⲱⲇ ⲡⲓⲁ̀-
ⲫⲱⲫ ⲛ̀ϫⲉⲣⲏϫ ⲙ̀ⲡⲉⲙⲑⲟ ⲙ̀ⲡⲟ̄ⲥ̄ ∴
Ⲟⲩⲟϩ ⲁⲥϣⲱⲡⲓ ⲛ̀ϫⲉϯⲁⲣⲭⲏ ⲛ̀ⲧⲉ-
ⲧⲉϥⲙⲉⲧⲟⲩⲣⲟ ∴ Ⲃⲁⲃⲩⲗⲱⲛ ∴ ⲛⲉⲙ
ⲟⲣⲉⲭ ∴ ⲛⲉⲙ ⲁⲣⲭⲁⲇ ∴ ⲛⲉⲙ ⲭⲁⲗⲁ-
ⲙⲏ ∴ Ϧⲉⲛ ⲡⲕⲁϩⲓ ⲛ̀ Ⲥⲉⲛⲁⲁⲣ ∴

Arab. ex Cop. وكوش اولد نمرود وهذا ابتدا
ان يتجبّر على الارض وكان جبّارًا وقناصًا امام
الرب الاله ولهذا تقال مثل نمرود الجبّار
المقتنص (al. القناص) امام الرب. وكان
ابتداء مملكته بابل واراخ وارجاد
وكلما التي من ارض سنعار ۞

Et Chus genuit Nimrod : & hic coepit Gigantem agere ſuper terram : & fuit Gigas, & venator coram Domino Deo : & ob id dicitur : ſicut Nimrod ille venator coram Domino. Et fuit principium regni ejus Babel, & Orech, & Argad, & Chalama, quae (eſt) ex terra Senaar. In his tam Copticis, quam Ara-

Arabicis Graecus textus ſeſe aperte prodit. Κοὺς δὲ ἐγέννησε τὸν Νεβρώδ. οὗτος ἤρξατο εἶναι γίγας ἐπὶ τῆς γῆς. οὗτος ἦν γίγας κυνηγὸς ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ. διὰ τοῦτο ἐροῦσιν, ὡς Νεβρὼδ γίγας κυνηγὸς ἐναντίον κυρίου, καὶ ἐγένετο ἀρχὴ τῆς βασιλείας αὐτοῦ Βαβυλῶν, καὶ Ὀρὲχ, καὶ Ἀρχὰδ, καὶ Καλάννη, pro qua facili alucinatione, gemino νν pro μ accepto, habent Coptus & Arabs Χαλάμη (1) ἐν τῇ γῇ Σεναάρ.

Quin-

(1) Mendum in Copticam, & Arabico-Aegyptiam vocem Χαλαμη irrepſiſſe diximus. Sed forte utriuſque huius Memphiticae verſionis Auctores eo ſe duci paſſi ſunt, quod *Chalamis locus eſſet propinquus urbi Neve*. *Neve* autem idem eſt ac *Ninive*, quae in Euſebii Onomaſtico urbs dicitur Iudaeorum circa angulum Arabiae. Quumque verſ. 11. eiuſdem Cap. X. Geneſ. mentio ſtatim fiat de *Ninive* aedificata, ut plerique omnes Interpretes cenſent, *a Nembrod*, facile fieri potuit, ut Aegyptius, & Arabs Χαλάννην, vel Χαλάνην eſſe putarit Χαλάμην, de quo plura dat Relandus in *Palaeſt. ex monumentis veteribus illuſtrata* Tom. II. Syrus habet ܟܠܝܐ *Kelio*, quamquam in variantibus Tom. VI. Waltonius admoneat ܝ *iod* pro ܢ *nun*, ut & alibi, poſitum eſſe.

Quinta exſtat, ut tute ſcis, in Codice ms. Collegii Maronitarum, unde ἔκγραφον huius Capitis XLIX. Geneſeos manu tua exaratum teneo. Idemque fortaſſe Codex eſt, qui *opera Card. Antonii Carafae, & impenſis Gregorii XIII. Pont. Max. in Oriente ab aliquo Graeco, vel Melchita ſcriptus* dicitur apud Le-Longum T.2. Biblioth. ſacr. p.114.col.1. Conſtructa videtur ex Syriaca aliiſque antiquioribus Arabicis verſionibus. Haec ego ſcripſeram, quum tu commodum ad me venis, & exemplum defers *epigraphes*, quam paucis ante horis ex Codice ipſo expreſſeras. Ea autem eſt: *Vetus hoc Teſtamentum iuſſu Illuſtriſſimi, ac Reverendiſſimi Domini Antonii Cardinalis Carafae Maronitarum Patroni in prima ad eoſdem Maronitas legatione impenſa SSmi Dom. Noſt. Gregorii XIII emptum An. Dom. 1679. pro Collegio eorumdem Maronitarum Romam latum fuit*. Neque hanc unam, ſed & alteram Arabici Scriptoris e calce Codicis excerptam exhibes:

نجزت بعون الله تعالى وحسن توفيقه نساخت
اسفار المقابيين فى العشر الاخير من شهـــر

حزيران من شهور سنه سبعه وثمانيــين
وسـبـع الاف لابــيـنـــا ادم ۞

Absolutum est, auxiliante Deo altissimo, bonaque sua providentia exemplar (hoc) Librorum Macchabaeorum in ultima decade mensis iunii (ex mensibus) ann. Filiorum Adami 7086.

Addis his optatae mantissae loco schedam, in qua tres illos versiculos 8. 9. & 10. Cap. x. Genes. perquam diligenter descriptos non ex eo uno tantummodo, sed etiam ex altero ms. Codice ejusdem Bibl. sub num. 59. indicato, mihi praesentes facis. Sic itaque se habet versio in I. Cod.

وكوش اولد نمرود . وهذا الذى ابتدا يتجبر
على الارض ۞ وهو كان جبارا وقانص السباع
امام الرب ۞ وكان ابتدا ملكه ببابل واجار.
وخلتا من ارض سنعان ۞

II. vero ea est:

كوش اولهم النمرود وهو الذى ابتدا يتجبر
فى الارض ۞

وهو

وهو كان جبرًا وقانص السباع قدام الرب ۞
وكان ابتدا ملكه ببابل واخلر وتحاليا من
ارض سنعار ۞

Differunt & hae ab his omnibus, quas paullo ante obſervavimus. Sed non poſſum non admirari licentiam utriuſque Interpretis, qui opinionem ſuam de Nimrod Gigante, ſive robuſto praedatore ferarum, ubi vertit وقانص السباع, & *venator leonum* arbitratu ſuo in textum intruſit.

Sexta *Pentateuchi* eſt a Iudaeo Africano in Mauritania Hebraicis characteribus ex Hebraico textu ſtudioſiſſime confecta. Eam publici iuris fecit Th. Erpenius an. 1622., ſummiſque laudibus exornarunt tum editor ipſe praeclariſſimus, tum etiam Scaliger, Waltonus, & Houbigantius. Si hanc paullo curioſius obſervaſſent Bjonſthalus, aliique eruditi, facile intellexiſſent, quam nihil neceſſe ſit ad verſionem habendam ei omnino ſimilem, quae eſt in Tritaplis Samaritanis, quaeve totidem fere Arabicis verbis Hebraicum textum exprimat, auctorem

 inter

inter Samaritanos quaerere antiquiorem Mahummete. Nam & haec recentiora saecula Iudaeum dederunt in Africa, qui parem Samaritanae *Arabico-Hebraeam* translationem elucubravit. Florebat enim is trecentis circiter ante Erpenium annis. Mitto cetera, quae haberi possunt apud *Le-Long.* cit. cap. 2. pag. 125.

Septima haec ipsa est *Arabico-Samaritana*. Huius exemplaria duo in Reg. Bibl. asservari tradit Auctor adnotationum in Richard. Simon. H. Crit. V T. l. 2. c. 17. At nescio, an eadem sint an vero diversa, & quibusnam characteribus Samaritanis ne, an Arabicis, scripta. De iis enim sic loquitur Renaudotius in Catal. ms. 1. Orient. Bibl. Mediceae: *Ex Samaritano Codice duae diversae reperiuntur, exstantque in Bibliotheca Regia* versiones. Quid istud sit, quod de diversis hisce e Samaritano Codice versionibus dicitur, divinare nequeo. Ceterum si duo haec exemplaria non alia sunt, quam quae a Le-Longo c. 1. p. 117. sub litt. D, & F commemorantur, ea solis, nudisque Arabicis formis exarata videntur. Sed missis iis, quae de Arabicis huius

huius verſionis exemplaribus necdum ſatis cognita habemus, de illius auctore, antiquitate, praeſtantia, & uſu pauca inveſtigare aggrediar.

Ac ego equidem auctorem Samaritanum puto. Nemo enim niſi huius ſectae Hebraeus Samariticae Synagogae textum tanta cum religione in Arabicam linguam tranſfundere ſtuduiſset, quamquam alicubi, uti viſum eſt Hotingero, ab eo deflectat. De Rabbanita, ſive etiam Caraita Iudaeo nihil eſt, cur quis cogitare velit. Hi enim omnes capitali odio in Samaritanos incenſi a ſacro eorum textu tractando alieniſſimi fuere ſemper hodieque ſunt. Iudaeis, ut ex Moyſis Aegyptii dictis obſervat Morinus in ep. ad Thomam Chomberum, *quidquid* Cuthaeus *faciat*, *profanum eſt*. Contra quidquid eſt ſcripturae ſanctae a Chriſtianis editum averſantur Samaritani; nam ne exemplar quidem legis ab incircumciſis contrectari patiuntur; quamobrem in ep. I. ad Scaligerum non poſſumus, inquierunt, *mittere legem per manus illius cui eſt praeputium*, *& cui non eſt paritas*. *Hoc eſt enim opprobrium*. Illius igitur auctor ne

 inter

inter eos quidem, qui Christiano nomine censentur, quaerendus est. Numquam enim eam Samaritani tanto cum honore excipere, & sacris codicibus suis inserere voluissent.

Quam porro suspicionem movere quis posset, ad exemplum Ricard. Simonii (1), de *Mahummetano* ob invocationem divini nominis eo modo, quo a Musulmanis scriptoribus fieri solet, in huius versionis fronte inscriptam, ea tam levis est, ut mirer quo pacto in mentem eruditi hominis venire queat. Sat erat Simonio, sat & nobis esse debet, meminisse tum hanc, tum alias eiusdem modi precatorias formulas non proprias esse Mahummetanorum, sed & aliis cuiuscumque Religionis in Or. scriptorib. omnino communes: unde & *Abu-Said* Samaritanus eo loci ab Auctore adnotationum in Simonium indicatus similes plene formulas Praefat. in Arabicam Pentateuchi translationem usurpat. Quod vero magis est, eas persaepe adhibet Elmacinus in H. Sar. ibi etiam, ubi de Principibus, & Scriptoribus

(1) Vid. H. C. V. T. lib. 2. c. 19.

bus Muſſulmanorum loquitur. Qua in re ab Erpenio, & Golio quomodocumque excuſatur. Sed hactenus de Auctore. Nunc de antiquitate dicam.

Non is ego, qui noſtrae verſionis epocam revocandam putem vel ad ſaeculum x. quo viri alioquin praeclariſſimi in Tetraplis Samaritanis *Saadianam* translationem deſcribi coepiſſe exiſtimant, vel ad xiiI., quo in Regiis Codicib. apud Simonium, Le-Longum (1), alioſque, Samaritanus *Abu-Said*, reiecta Saadiana, aliam ſtudio ſuo conditam in eius locum invexiſſe traditur. Neque enim tam facile credam Samaritanos adoptare voluiſſe, ut paullo ante dicebam, Iudaici calami opus; neque teſtimonium commemorati *Abu-Saàdi* tam exploratae fidei eſſe cenſuerim, ut ad hanc verſionem tam incerto, & obſcuro Auctori, qualis eſt iſte *Said*, adſcribendam me adducere queat.

Sed nec tantae antiquitatis eam eſſe dixero, quantam Anonymus Gallus (2), Bjorn-

(1) Le-Long loc. cit. Bibl. Sac. p. 117.

(2) Nouviaux eclairiſſamens ſur l'origine,

ornſthal, aliique fortaſſe contendunt. Illius enim epocham Mahummetis tempora antevertiſſe coniiciunt: etſi Bjornſthali ſuſpiciones ſequamur, eam dicere non verebimur *primum* Arabicae eruditionis *exemplum* Samaritanis litteris ideo ſcriptum, quia in tota Arabum gente nullum eouſque cognitum, inventumve fuerat *Alphabetum*.

Cauſſae, aiunt, quamobrem ita ſentiamus, ſunt plures. Petrus Alphonſus in dial. contra Iudaeos, *Samaritanos* agnoſcit Arabiae incolas quo tempore impius Mahommet agere coepit de ſuperſtitione ſua inter eas gentes inſtituenda. Lingua prӕterea Samaritanorum Arabiſmis abundat, imo & tota Arabica eſt, poſtquam vernacula apud eos in Arabia verſantes evaſit. Praeter Pentateuchum nullas habent traditiones, unde ſacrae, civiliſque politiae leges ſumere queant. Iſtas habent ſoli Iudaei in *Miſchna*, & in Thalmudicis voluminibus. Qui autem probabile ſit voluiſſe, aut

---

& le Pentateuque des Samaritains par un Religieux Bénédictin de la Congr. de S. Maur.

aut certe potuisse Samaritanos tam longo septem fere saeculorum spatio a Christo nato sine Pentateucho, & sine ulla prorsus lege, quam populares intelligerent, in Arabia vivere? Necesse igitur erat ut Arabicam Pentateuchi versionem saltem Mahummetis aevo evulgatam haberent. Haec autem versio non alia esse potuit, quam quae in Tetraplis nostris Samaritanis spectatur. Qui deinde versionem Pentateuchi Graecam inter Graecos, Montfauconio, aliisque testibus viris clarissimis, habuerunt, cur non & Arabicam inter Arabas habuisse dixerimus?

At nihil horum est quod me moveat. Petrus Alphonsus, qui saec. XII. an. circiter 1105. floruit, in laudato dial. tit. VI. = *de Saracenorum lege destruenda* = inter Arabiae populos, quos aut agricolas, aut milites, aut fere omnes idololatras dicit, quosdam tantum (paucos scilicet) *Iudaeos* Moysis *legem* tenentes *secundum Samaritanos haeretice* (*haereticos* mendose legit Anonymus Gallus), *& alios Christianos, qui Nestoriani erant & Iacobitae*, commemorat. Ecquis vero ex Alphonsi dictis statim non intel-

telligat paucos illos Iudaeos fuisse *Dositheanos* qui S. Eulogii Alexandrini Patriarchae, opera ex Aegypto fugati per ea tempora in Arabiam, unde Mahummeticum monstrum erupit, secesserant? Non sunt autem Dosithei asseclae confundendi cum Samaritanis, quorum nec coetus ullus, nec synagoga apud Historicos in Arabia per id temporis commemoratur. Dositheani praeterea Pentateucho utebantur *secundum* quidem *Samaritanos*, non tamen Samaritanis, neque certe Arabicis, sed Graecis litteris in Graecum corrupte translato.

Quid porro? Pergamus legere Alfonsii nostri testimonium, & ecce Arabiae Samaritanos statim evanescere. *Fuerunt*, sic ille subdit, *duo Iudaei, & illius Arabiae, quos diximus, haeretici*, Abdias, *&* Chaabalhachar *dicti; & hi quidem se Mahummeto adhibuerunt, & ad complendam stultitiam eius auxilium praebuerunt. Et hi tres legem Mahommetis quisque secundum haeresim suam contemperarunt; & talia etiam ex parte dicere monstraverunt & haeretici Iudaei, & haeretici Christiani, qui erant in*

Ara-

Arabia, vera esse crediderunt: Qui vero aperte credere noluerunt, vi tamen, & gladii timore crediderunt. Iam vero, si *Iudaei* illi omnes, *qui Moysis legem secundum Samaritanos* tenebant *haeretice*, aut architecti, aut sectarii Mahummeticae impietatis fuerunt, ubinam, vel quos per id temporis Samaritanos in Arabia inveniam, quibus hanc nostram Arabicam versionem tribuere valeam?

Si deinde Samaritani coacti fuissent tot Pentateuchi versiones condere, quot erant linguae nationum, inter quas versabantur, quam multae, bone Deus! quam variae hae versiones non essent? Praeter Arabicam & Babylonicam, aut etiam Persicam, Aegyptiam quoque, Romanam, atque Latinam edere debuissent; quum & in Aegypto iam inde a Ptolemaei Lagi imperio tam ingens, uti a Iosepho narratur, Samaritanorum multitudo eo commigrarit, ibique sub ipso Hadriano Caesare plures Synagogas, & suam Romæ pariter, teste Cassiodoro, possiderent: iidemque per occidentem sparsi ex Honorii, & Valentiniani legibus 16. & 28. Cod. Theod. deprehen-

hendantur. De his plura habes inter dissert. academicas. *Christoph. Cellarii diss. 6. de Gentis Samarit. hist. caeremon.*

De traditionibus quod obiiciunt, vereor ne quid ambigui nimis & fallacis involvat. Non agnoscunt quidem Samaritani Iudaeorum traditiones, proprias tamen, & peculiares, quas habent in Chronico, aliisque voluminibus, tamquam antiquissimas, & a maioribus suis acceptas hodieque norunt, & servant.

Quid porro valeat argumentum ductum ab usu Arabicae linguae, quae vernacula in gente Samaritana evaserit, ego prorsus ignoro. Nam apud eos, qui in *Sichem*, sive *Sebaste*, aut *Neapoli*, & in tota Palaestina, vel etiam in Aegypto sedes tenebant, non nisi post Mahummetani Imperii tempora invalescere coepit. Commune hoc fatum fuit plerisque populis in Oriente, & Africa natis. Quod si viri illi alioquin spectatissimi suam hanc omnem coniecturam trahere velint ad solos Samaritas, qui in Arabia proprie dicta ante Mahummetis exordia degebant, ut inter eos auctorem versionis nostrae inveniant,

me-

meminerint, obſecro, tam multarum Chriſtianarum gentium, quae ex clariſsim. Praeſule Aſſemano Tom. III. p. 2. Bibl. Orient., in tot illis, ac tam immenſis regionibus iam inde ab aevo Apoſtolorum mire florebant. Dicant, quis eſt, qui nobis apud eas memoret, non dico veteris, ſed ne quidem novi Teſtamenti libros ante ſaeculum eccleſiae VII. in Arabicam linguam converſos? *Arabum Dynaſta Iohanni Iacobitarum Patriarchae circa annum 640. praecepit, ut IV. Evangelia e Syriaca lingua in Arabicam converteret.* Sic Aſſeman. citato Tom. III. pag. 599. Antea ergo vel eadem ipſa SS. Evangeliorum translatio ignota omnino erat, una enim aut Syriaca, aut Graeca Chriſtiani Arabes utebantur; etſi in ſacris catecheſibus ad rudes inſtruendos una vulgaris populariſque lingua obtineret. At ſi ſuperis placet, hanc ſibi palmam vindicare poterunt ſoli Samaritani Arabes, ut hi omnium primi, qui ſacros Pentateuchi libros gentili ſermone vulgatos contribulibus ſuis commendare ſtuduerint, habebantur.

Exſti-

Exſtitiſſe Graecam verſionem Pentateuchi Samaritani doctiſſimo Montfauconio volens omnino lubenſque conceſſero. Dabo & illud (quod tamen nonniſi divinando coniici poteſt) Helleniſtas Samaritanos, quemadmodum & Helleniſtas Iudaeos ſuum habuiſſe in Aegypto Pentateuchum graece translatum. At Samaritani in Aegypto magno numero, ut audivimus, erant: celebres Synagogas habebant, & Graeca lingua tamquam communi praeſertim in ſcriptis ſacris uti neceſſario debebant. Ecquid vero ſimile mihi narrabunt de Samaritanis Arabiae ante Mahummeticam hegiram?

Satius igitur eſt *Arabico-Samaritanae* verſionis epocham referre ad tempora, quae mortem ſequuta ſunt nefarii Pſeudo-Prophetae Mahummetis. Quod enim ſenſit graviſſimi iudicii vir Hadrianus Relandus *de chronico differens Samaritano* (1), ſic namque librum Ioſuae *appellant*, *quia in Ioſuae geſtis enarrandis potiſsimum verſatur*, hoc idem de noſtra iſta verſione ſentien-

(1) Diſſer. VII. *de Samaritanis* §. V. & ſeqq.

tiendum puto. *Samaritani*, inquit, *scribunt in epistolis suis se non habere chronicon illud Hebraeum, sed tantum versionem Arabicam, quae sine dubio post Mohammedem facta est*; quamquam librum ipsum antiquissimum, & a variis Scriptoribus, quorum postremus saec. eccl. 11I. vixerit, compactum agnoscat. Sic ego post Mahommedem Arabicam Pentateuchi Samaritani versionem *sine dubio* factam existimo. Nam & liber ille Iosuae, ut & Liturgia, hymnorum scilicet, precationumque volumina, Arabica quidem dialecto, sed Samariticis characteribus scripta cernuntur, quemadmodum animadvertit eruditus Sodalis meus Casimirus Mezger (1).

ࠔࠋࠉࠌࠍ deinde, *Solmanus* scilicet, sive *Solomon* pro שלמה, quod legitur in Cod. Usser., vocabulum est a Scriptoribus usurpatum post Mahommedem. Sic سليمان *Suleiman* etiam vocat Elmacinus *Filium Abdallae* ad an.Ch. 865.p.157., &

(1) *Philologus Augustinianus*: Liber est a Mezgero de Ling. Lect. editus Salisburgi typis Aulico-Academicis an. 1779.

& سليمان *Salamonem Filium Davidis* appellat p. 153. Ante Mahommedem quis alius veterum historicorum hoc appellaverit nomine *Salomonem*, ignotum est. Me quidem tu admones de Barberiniano exemplo, in quo nomen istud desideratur. At inter hoc nostrum, & Usserianum exemplar incertus haereo, utri maiorem antiquitatem tribuam.

De praestantia versionis nil dicam. Ne enim actum agam, veteri proverbio utor. Hanc provinciam a viris doctis, & a teipso solide occupatam iam video. Quanti eam faceret *Peirescius* ex ipsius epistola ad Morinum liquet. Simplex profecto est & verbi Samaritani pedissequa. Raro ab eo digreditur. Sed, ut me celerius quam fieri potest, expediam, ad *usum* venio.

Facem in primis haec nostra versio accendet ad discernendum in tanto Arabicarum translationum numero, quaenam ex his ingenium referant vel Samaritani, vel Hebraei, vel Graeci, vel etiam Syriaci textus. Id certe commode mihi suboritur, ut alia mittam, ex uno vers. 3. versionis tuae راوبن بكرى انت حيلى. Sic tua illa Samari-

tano

tano, & Hebraico textui exacte respondet; sic & Graeco. Paullo aliter Walton. At III. ex earum numero, quas ante retulimus, habet روبيل بكرى فانت قوتى, uti & VI. = روبيل انت بكر قوتي. Hae vero *Syrum* sequuntur, qui est: ܘܚܝܠܝ ܐܢܬ ܕܚܝܠ.

Usui etiam esse nobis poterit ad vindicandas genuinas, & probatissimas Hebraici, Graeci, & Latini textus lectiones, si qua forte nimis audaci licentia recentiores *Critici* eas impetere, & castigare tentarint. Houbigantius magnae licet & peregrinae eruditionis laude clarissimus ad v. 20. huius 49. cap. sac. Genes. pro nimio, quo facile abripitur erga textum Samariticum, studio, in Hebraico prototypo legi iubet non שמנה *pinguis*, sed ࠔࠌࠍ, ut est in Samarit. *pinguedo* [*ciborum*.] Atqui versio nostra, ni fallor, legit: *Aser* الدسم غذاوه *Pinguis esca ejus*; nam & سمن in Walton. & Rom. idem est ac دسم: quae vox cum media *kesrata*, quemadmodum observant Castellus, & Golius, redditur *pinguis panis*, *esca*, *cibus*, & magis proprie *prandium*. Samaritani igitur non aliud

aliud per illud ࠔࠌࠍ intellexerunt, quam quod est שמנה Hebraicum decurtatum littera ה. Haec enim amanuensium vitio non semel apud Samaritanos praetermissa coniicitur. Unde & Graeca τῶν ὁ, legit, πίων αὐτοῦ ὁ ἄρτος, *pinguis ipsius panis*. Convenit III. Arab. اشير ارضه ماكله. Hinc illud est quod de Christo concepto in civitate Nazareth (1) ad tribum *Aser* spectante, universa Ecclesia laetissime cantat: *Pinguis est panis Christi, & praebebit delicias regibus*. Plura in hanc rem dicenda essent, quae ne epistolae modum excedam, praetermittere cogor.

Hoc tamen unum, quod bonis omnibus acceptum esse debet, advertere iuvat, ne quis sit, qui hac nostra versione abuti velit ad vexandam integritatem Hebraici textus; qui-

---

(1) Sunt, qui *Nazareth* collocant in tribu *Zabulon*. Sed, ut ex Tabulis Geogr. Palaest. a Relando editis, aliisque doctorum hominum testimoniis, iudiciisque colligo, rectius fortasse inter fines *Aseritarum* ea statuitur proxima *Tabor*, a quo monte occasum versus sex circiter mille passibus distat.

quique eam plus aequo extollat ; aut ex praeiudicata opinione, ingeniique ſui conatu tantam *quandoque* putet vim exprimendi habere, quantam fortaſſe non habet. Bjornſthalus praeſtantis certe ingenii, & iudicii ſcriptor in cit. ep. magni facit verſionem v. 4. ما جرعت المالا تفضل, eamque latine ſic reddit : *Quicquid hauſeris aquae, non excelles*. Miram in ea *analogiam* inter *aquarum hauſtum*, & *ſucceſſionem in deceſſoris imperium* intercedere putat ; ſed ad hanc intelligendam perveniri non poſſe dicit, niſi reconditos orientalis eruditionis theſauros perſcrutemur. Quod tamen nec ipſe, nec alius quiſquam hactenus praeſtitit. Huius igitur *analogiae* arcanum adhuc latet. Sed forte ſpes eſt, ut *ex aquis Siloe* illud aliquando emergat. Interea vero ſatis eſt, ſi Bjornſthalus ſola imaginatione teneat hunc analogicum Orientalium tropum, ut inde tamquam excellentem atque mirabilem Arabicam huius loci verſionem nobis exhibeat. Quod quum facit, ſequutus Houbigantii exemplum Hebraicum textum פחז deſerit, & פחות Samaritanum adoptat. Tandem

ut uni Arabico interpreti adhaereat, ab utroque & Hebraeo, & Samaritano recedit. Hi enim ambo *aquam* exprimunt tamquam eam, cui SS. Patriarcha Iacob similem fecerat lapsum primogeniti sui Ruben כמים. At quasi ממים non *sicut aqua* sed *ex aqua* dixisset, Bjornsthalus, sublata *similitudine*, tropum inducit figuratae locutionis imaginarium. Nihilo tamen minus si quis Arabis verba sibi exponi deposcat, ea cum textu coniuncta sic reddi posse putarem: *Absorptus aquis non eminebis*; praesertim quum de errore Amanuensis suspicer, & pro ما جرعت legendum putem مجرعت (1). Data praeterea inte-

(1) Ad v. 23. versio nostra sic habet من ولى أبيك. Heic vero omnem vim habet ad confirmandam lectionem Hebr. textus מאל *adeo*, quam Hubigantius audacter, ut solet, tamquam *mendosam*, & sensu carentem damnat. Sed vox ولى, quam Arabs adhibet loco Hebraicae אל, magnam mihi de Samaritani scriptoris fallacia suspicionem creat. Etsi viri docti dubitent, an *Angelos* admiserint Samaritani,

integritate lectionis, nil vetat, quin ما جرعت in ſtatu abſoluto interpreter: *Summopere proſtratus ab aqua, non eminebis*. Qua etiam in ſignificatione vox جرع accipitur a Golio in *Append.* ad Lex. Arab.

g 2 Non

---

ni, eoſque crediderint veros eſſe *ſpiritus a Deo diverſos, eiuſque miniſtros*, inter eos tamen *Angelum maximum* agnoſcunt adiutorem, atque cuſtodem exercitus Iſraelitici. Hunc dicunt eſſe *Meſſiam*. Quumque & *Angelum, & Dei virtutem* dicere unum apud Samaritanos, idemque ſit, mirum non eſt, ſi capti praeſtiſtigiis, & fraudibus Simonis Magi, ei tamquam *Meſſiae*, & Angelo altiſſimo acclamarunt. Act. 8. v. 10. *Hic eſt virtus illa Dei magna*. De his plura habet Reland. cit. Diſſ. VII. Eamdem fortaſſe opinionem in animo gerebat Auctor verſionis noſtrae. Magnam hanc Dei virtutem, Angelum maximum, atque Meſſiam Iſraelitarum ducem, & non Deum ipſum, eum fuiſſe credebat, qui Ioſephum in Aegypto ſervaverat. Hoc errore ductus אל *Deum* vertit in ولى & in *praefectum*, atque *tutorem*, ſic ſacrum textum exponens: معن ولى ابيك فليعينك *A tutore patris tui, qui cuſtodivit te*. Nec novum eſt Samaritanis nomen אל Dei in Angelum

Non ita demum haec versio accipienda est, ut quasi quaedam doctrinae regula a Samaritanis spectetur. Legitur v. 12. لا يزوى القضيب من يهونا والمرسم من بين بنوده حتى ياتي مستحقه *Non cessabit baculus (vel ramus) a Iuda & ordinans, (vel praefectus) a vexillis ejus, donec veniat dignus illo.....* Sic Bjornsthalus, qui variam lection. iam in superioribus indicatam سليمان *Salomo* ex Cod. Usseriano refert. Vox = مستحقة respondens Hebr. שלה, *Scilo*, tametsi recte exponatur *dignus illo*, ut ego tamen existimo, eamdem significationem habet, quam dederunt *Scilo* LXX Interpretes. Nam حق Golius & Castellus

---

lum transferre. Hoc enim fecit, observante Relando, eorum Interpres, Gen. 3.1., ubi *nefando ausu, ad imaginem Angelorum* hominem creatum transtulit, quem sacer textus *ad imaginem Dei formatum dixit*. Idemque praestat ad Genesis 9. 6., & ad 17. 22. Ibidem Sam. legit ואל שדי *Deus quoque omnipotens*. Hebraeus ואת שדי *cum omnipotente*. Arabs Erpenii ואלכאפי, & *omnipotens*. Noster والقادم الكافى, tacito אל.

lus exponunt = *jus quod iure debetur*, & حقة *iure competens* =. Erit proinde *Scilo* a שלו = *ille, cui iure competit* (1) =. At Samaritanis superiori saeculo quasi ignota haec lectio visa est. Nam in letteris suis ad Anglos & ad Ludolphum scriptis, sic de *Messia* loquuntur: *Tu vero* (interprete Christoph. Cellario) *quaeris de* ࠄࠌࠔࠉࠇࠄ *Messia an ille ortus sit, de quo dictum est in lege: donec veniat* ࠔࠋࠄ *schilo, & ei congregabuntur populi. Hic est* Salomo *qui venit in diebus, qui praeterierunt. Messias adhuc nondum ortus est, sed orietur, & erit nomen eius* ࠄࠕࠄࠁ Hathab; & ࠕ in ࠔ commutato, *Haschab*: eum vero non ex tribu Iudae, sed Ephraim oriturum praedicant. Et hinc antiquissima *Recutitarum* fabula de duplici Messia prodiit.

Hoc etiam accidit de S. Patriarch. *Iosephi* nomine, de quo tantopere Samaritani gloriantur. In hac enim ipsa versione v. 22. *ra-*

(1) Arab. Rom., & Maron. 1. الــذى لــه الكل. Rutil. المزمع ان يرسل.

ramus fructifer, (1) غصن مثمر يوسف appellatur *Ioseph*, vocabulo, ut obſervat idem Bjornſthalus, ad rem ſignificandam omnium aptiſſimo. At vero in recitatis epiſtolis eum vocant non مثمر غصن, ſed *patrem noſtrum Ioſephum* ܦܠܒܪܬ *ben Porath* (2) filium *fructeſcentem*.

Ne plura. Heic iam eſto huius meae tam rudis epiſtolae finis. Tuum hocce *Specimen*, praeclare Hvviidi, docte, & affabre elaboratum, acceptiſſimum mihi eſt, deque eo tibi iterum gratulor vehementer. Sicque ut verbis utar SS. Parentis mei Auguſtini ex ep. 33: *Quid ego in te honorare non dubitem, facile intelligis*.

Datum Romae xv. Kalend Maias ann. MDCCLXXX.

---

(1) Arab. Rom. & Maron. ابن التربيه. Rutil. الابن الناصى.

(2) בן־פרת *Filium fecundae* (arboris) alii interpretantur per enallagen ſtatus abſoluti פרת pro conſtructo פרה; rejecta animoſitate Houbigantii, qui in ſacro ipſo textu פארת, vel פארה *ramus* non modo intelligendum, ſed & legendum praeſcribit.

ERRATA	CORRIGE
Pag. 18. nolui	noluimus
19. lin. 10. ex noſtro Codiċe, ſed ex ms.	ex Codice ms.
XXI. Nouviaux eclairiſſamens	Nouvaux eclairiſſemens
22. lin. 1. Paucos	Paucas
28. not. 1. l. 10. imrio	imperio
XXIX. not. 1. de Liug.	Or. Ling.
31. col. 1. l. 12. فرشى	فراشى
33. col. 2. l. 3. الظلح	الظلم
43. מחלב	מהלב
45. lin 1. col. 2. للدقل	للعقل
47: لمغوثيك	لمغرثتك

300